

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Бараненко Юлії Василівни на тему:
«Бухгалтерський облік лісових ресурсів деревного походження у
лісогосподарських підприємствах», представленій на здобуття наукового
ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та
адміністрування» зі спеціальності
071 Облік і оподаткування.**

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Бараненко Юлії Василівни, а також за підсумками проведеного міжкафедрального семінару, визначено наступне:

1. Актуальність теми та її зв'язок з планами наукових робіт установи. Лісові ресурси деревного походження є важливою складовою природно-економічного потенціалу України, сировинною основою лісогосподарської діяльності та водночас виконують екологічні, захисні, кліматорегулювальні й інші суспільно значущі функції. Рациональне використання, охорона та відтворення лісів потребують достовірної інформації не лише про обсяги заготовленої деревини, а й про стан деревостанів, їх формування, збереження, використання, понесені витрати та результати здійснених лісогосподарських заходів.

Особливість лісових ресурсів деревного походження полягає у тривалому періоді їх відтворення, безперервних біологічних змінах та поєднанні природних і господарських процесів. Формування деревостану може тривати десятиліттями, протягом яких здійснюються відтворення, вирощування, охорона, захист та інші лісогосподарські заходи. Витрати, що виникають на різних етапах життєвого циклу, мають неоднаковий економічний зміст і не завжди можуть бути безпосередньо пов'язані з продукцією поточного звітного періоду. Це ускладнює ідентифікацію об'єкта бухгалтерського обліку, його визнання й оцінку, розмежування капітальних інвестицій і поточних витрат, а також формування інформації про результати лісогосподарської діяльності.

Додатковою проблемою є розрізненість натуральної, лісогосподарської та вартісної інформації. Дані лісовпорядкування, таксаційних матеріалів, первинних документів, бухгалтерських реєстрів та внутрішньої звітності формуються для різних цілей і не забезпечують повною мірою безперервного спостереження за конкретним деревостаном. Особливого значення набуває також розмежування живого деревостану та отриманої лісопродукції, оскільки часткове вилучення деревини не означає автоматичного припинення існування залишкового ресурсу.

Таким чином, тема дисертаційної роботи Бараненко Ю.В. є актуальною та своєчасною, а вирішення поставлених у ній завдань має теоретичне і

практичне значення для удосконалення бухгалтерського обліку та інформаційного забезпечення управління лісовими ресурсами деревного походження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень Вінницького національного аграрного університету. У межах ініціативної НДР «Перспективи розвитку аналізу та контролю в умовах інституціональних змін» (номер державної реєстрації 0123U101520, термін виконання 03.2023–03.2027 рр.) авторкою досліджено особливості бухгалтерського обліку дров'яної деревини у лісогосподарських підприємствах, її класифікації, документального та електронного обліку.

У межах госпдоговірної НДР «Розвиток методології обліку, аналізу та контролю в умовах галузевих трансформацій та інституційних викликів» (номер державної реєстрації 0126U003691, термін виконання 05.2026–09.2026 рр.) досліджено теоретико-методичні та організаційні засади бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження; обґрунтовано підходи до ідентифікації, документування та аналітичного відображення деревостану; розроблено пропозиції щодо формування облікової інформації протягом його життєвого циклу.

2. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Наукове завдання дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробленні організаційно-методичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження у лісогосподарських підприємствах з урахуванням їх життєвого циклу, характеру лісогосподарських процесів та потреб управління.

Системний підхід до поставленої мети зумовив вирішення таких завдань:

- уточнити економічну сутність лісових ресурсів деревного походження як об'єкта бухгалтерського обліку;
- доповнити класифікацію лісових ресурсів деревного походження ознаками, необхідними для потреб бухгалтерського обліку;
- обґрунтувати теоретико-методичні засади ідентифікації, визнання та оцінки лісових ресурсів деревного походження;
- доповнити документальне забезпечення їх бухгалтерського обліку з урахуванням життєвого циклу;
- удосконалити систему рахунків бухгалтерського обліку з урахуванням стадій життєвого циклу та характеру лісогосподарських процесів;
- удосконалити внутрішню звітність лісогосподарських підприємств для потреб управління лісовими ресурсами;
- розробити організаційно-методичне забезпечення обліку на основі Реєстру облікових одиниць деревостану;
- обґрунтувати порядок інтеграції облікової інформації за обліковими одиницями деревостану;
- розвинути методичні підходи до аналітичного обліку лісових ресурсів

деревного походження.

Об'єктом дослідження є процеси бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження у лісогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних положень бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження з урахуванням їх життєвого циклу та характеру лісогосподарської діяльності.

3. Наукові положення, які розроблені особисто дисертантом, та їх наукова новизна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних засад та організаційного забезпечення бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження на основі їх безперервної ідентифікації протягом життєвого циклу, розмежування натуральних і вартісних змін та інтеграції облікової інформації для потреб управління. Основні положення наукової новизни полягають у наступному.

Вперше:

- розроблено теоретико-методичний підхід до бухгалтерської ідентифікації лісових ресурсів деревного походження, в основу якого покладено облікову одиницю деревостану як просторово локалізований ресурс, інформаційно відокремлений для безперервного бухгалтерського спостереження протягом одного життєвого циклу. Підхід передбачає поєднання натуральних, процесно-статусних і вартісних характеристик, розмежування ідентифікації та визнання активу, а також визначення порядку облікового відображення господарських операцій з урахуванням стадії розвитку й характеру лісогосподарського процесу. Це дозволяє зберігати облікову історію деревостану, відокремлювати лісопродукцію від залишкового ресурсу та визначати межі завершення одного й початку нового облікового циклу.

Удосконалено:

- організаційно-методичні засади документування лісових ресурсів деревного походження шляхом розроблення Накопичувальної картки облікової одиниці деревостану як інтегруючого обліково-інформаційного носія, що поєднує просторові, біологічно-таксаційні, процесні та вартісні дані на основі чинних документів та забезпечує безперервне накопичення інформації про конкретний ресурс;

- робочий план рахунків бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження шляхом деталізації субрахунків довгострокових біологічних активів за незрілою, перехідною та зрілою стадіями життєвого циклу, виокремлення капітальних інвестицій у формування деревостанів та витрат за основними лісогосподарськими процесами. Запропонований підхід забезпечує розмежування вартості живого ресурсу, витрат на його формування та собівартості отриманої лісопродукції;

- внутрішню звітність лісогосподарських підприємств шляхом розроблення Звіту про стан та рух лісових ресурсів деревного походження, який поєднує натуральні, процесні та вартісні показники за обліковими

одинацями деревостану з можливістю їх узагальнення за стадіями життєвого циклу, лісогосподарськими процесами та структурними підрозділами;

- організаційно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку шляхом розроблення Реєстру облікових одиниць деревостану та порядку його ведення, що забезпечує систематизацію сукупності деревостанів, збереження їх ідентичності протягом життєвого циклу, контроль облікового статусу та відокремлення нових циклів відтворення;

- організаційно-методичний підхід до інтеграції облікової інформації за обліковими одиницями деревостану шляхом розроблення моделі взаємодії документування, Накопичувальної картки, бухгалтерського обліку, Реєстру та внутрішньої звітності, а також матриці актуалізації показників за господарськими подіями. Це забезпечує узгоджене відображення натуральних і вартісних змін та збереження простежуваності облікової інформації.

Набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо економічної сутності лісових ресурсів деревного походження шляхом уточнення їх трактування як живих деревних насаджень із накопиченим запасом деревини, сформованих природними процесами та лісогосподарською діяльністю на певній лісовій ділянці. Визначено межу між живим ресурсом та лісопродукцією за моментом фізичного відокремлення деревини;

- методичні підходи до класифікації лісових ресурсів деревного походження шляхом поєднання стадій життєвого циклу – незрілої, перехідної та зрілої – з основними лісогосподарськими процесами: відтворенням і створенням, вирощуванням і формуванням, охороною і захистом, головним користуванням і заготівлею;

- методичні положення аналітичного обліку шляхом обґрунтування системи взаємопов'язаних аналітичних розрізів за обліковими одиницями деревостану, стадіями життєвого циклу, лісогосподарськими процесами, структурними підрозділами, періодами та іншими ознаками, а також розроблення Аналітичної відомості витрат і змін вартості деревостану.

4. Обґрунтованість та достовірність одержаних результатів дослідження.

Дисертаційна робота Бараненко Ю.В. має належний теоретичний, методичний та прикладний рівень. Обґрунтованість наукових положень забезпечується логічною побудовою дослідження, послідовністю вирішення поставлених завдань, застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів, опрацюванням національних і міжнародних нормативних положень, наукової літератури, офіційної статистичної інформації, матеріалів лісовпорядкування та практики діяльності лісогосподарських підприємств.

Достовірність одержаних результатів забезпечується відповідністю застосованих методів меті та завданням дослідження, взаємозв'язком теоретичних положень із розробленими організаційно-методичними рішеннями, а також послідовним обґрунтуванням запропонованих облікових інструментів. Методичні рішення щодо бухгалтерської ідентифікації деревостану, документування, системи рахунків, внутрішньої звітності,

Реєстру та аналітичного обліку утворюють взаємопов'язану систему й орієнтовані на збереження безперервної інформаційної історії конкретного ресурсу. Дисертація Бараненко Ю.В. відповідає принципам академічної доброчесності.

Достовірність одержаних особисто здобувачкою результатів підтверджується їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, публікацією у фахових наукових виданнях та практичним використанням запропонованих положень і рекомендацій.

Наведене дає підстави зробити висновок про належний рівень обґрунтованості та достовірності представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій.

5. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Наукове значення роботи полягає у розвитку теоретичних та методичних засад бухгалтерського обліку лісових ресурсів деревного походження через формування підходу, за якого конкретний деревостан виступає постійною обліково-інформаційною основою протягом одного життєвого циклу, а натуральні зміни, лісогосподарські процеси, витрати, вартісні наслідки та отримана лісопродукція розглядаються як взаємопов'язані, але не тотожні елементи бухгалтерського спостереження.

Практичне значення результатів полягає у доведенні теоретико-методичних та організаційно-методичних положень до рівня конкретних облікових інструментів і рекомендацій: Накопичувальної картки облікової одиниці деревостану, робочого плану рахунків, Звіту про стан та рух лісових ресурсів деревного походження, Реєстру облікових одиниць деревостану, матриці актуалізації облікової інформації, системи аналітичних розрізів та Аналітичної відомості витрат і змін вартості деревостану.

Запропоновані рішення сприяють підвищенню достовірності та перевірюваності облікової інформації, забезпечують можливість аналізу витрат і вартісних змін, контролю стану ресурсів та обґрунтування управлінських рішень на рівні окремого деревостану, структурного підрозділу та підприємства загалом.

6. Використання результатів роботи.

Одержані результати дисертаційного дослідження та розроблені рекомендації впроваджено і використано у діяльності професійних об'єднань, органів державного управління, лісогосподарських підприємств та в освітньому процесі. Результати дослідження впроваджено у діяльність Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України, зокрема при обговоренні напрямів удосконалення облікової політики підприємств лісового господарства та інтеграції економічних і екологічних аспектів у систему бухгалтерського обліку лісових ресурсів і дров'яної деревини (довідка № 05/10 від 31.10.2025 р.).

Наукові результати використано в аналітичній, методичній та організаційній роботі Департаменту агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 01.1-27/107 від 23.01.2026 р.).

Розробки здобувачки впроваджено у діяльність Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісогосподарського підприємства

«Віноблагроліс» (довідка № 271 від 20.04.2026 р.), де запропоновані підходи використано для підвищення аналітичності інформації та удосконалення звітності.

Практичного застосування результати набули у діяльності Центрально-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України (довідка № 05-16/1303 від 08.09.2026 р.). Використано рекомендації щодо внутрішньої звітності та організації обліку за обліковими одиницями деревостану, зокрема запропоновані форми Звіту, Накопичувальної картки, Реєстру та Аналітичної відомості.

Окремі результати впроваджено у діяльність ДП «Оратівський райагроліс» при удосконаленні бухгалтерського та аналітичного обліку лісових ресурсів деревного походження, зокрема систему аналітичних розрізів, деталізацію робочого плану рахунків і підходи до групування витрат (довідка № 18 від 22.06.2026 р.).

Положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні навчальної дисципліни «Фінансовий облік» (довідка № 01.1-60-1683 від 30.12.2025 р.).

Практичну спрямованість наукової діяльності Бараненко Ю.В. підтверджує також участь у розробленні професійних стандартів «Головний бухгалтер агропромислового підприємства» та «Бухгалтер агропромислового підприємства».

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок в них автора.

Аналіз наукових публікацій за темою дисертації дає підстави стверджувати, що основні теоретичні положення, методичні розробки, наукові результати та практичні рекомендації достатньою мірою висвітлені у наукових працях здобувачки.

За темою дисертаційного дослідження Бараненко Ю.В. опубліковано 12 наукових праць, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, та 7 тез доповідей у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. Публікації охоплюють питання електронного обліку деревної продукції, облікового відображення дров'яної деревини, формування звітності, визначення економічної сутності й класифікації лісових ресурсів деревного походження, документування та методичних засад їх бухгалтерського обліку.

Основні результати дисертації доповідалися та обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях упродовж 2024–2026 років.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Теоретичні узагальнення, наукові положення, організаційно-методичні розробки та практичні рекомендації, які виносяться на захист, отримані здобувачкою особисто. У працях, опублікованих у співавторстві, до дисертації включено лише ті положення та результати, які становлять особистий внесок

Бараненко Ю.В.

Основні положення дисертаційної роботи Бараненко Ю.В. опубліковано в 5 наукових праць загальним обсягом у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародних наукометричних баз (Index Copernicus).

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародної наукометричної бази даних (Index Copernicus)

1. Остапчук С., Бараненко Ю., Дриманова Л. Електронний облік деревної продукції лісового господарства в Україні: проблеми та шляхи удосконалення. *Облік і фінанси*. 2023. № 4(102). С. 26-38. DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4\(102\)-26-38](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4(102)-26-38) (0,9 друк. арк. – особистий внесок – виділено ключові напрямки удосконалення системи електронного обліку у лісовому господарстві України – 0,4 друк. арк.).

2. Бараненко Ю. Особливості облікового відображення дров'яної деревини у лісогосподарських підприємствах. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. №3. С. 69-87. <https://DOI:37128/2411-4413-2024-3>. (1,3 друк. арк.).

3. Сисоєва І., Бараненко Ю. Статистична, фінансова та внутрішня звітність лісових ресурсів у лісогосподарських підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2025. Том 342. №3(1). С. 409-414. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-59](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-59) (0,4 друк. арк. – особистий внесок – визначено проблеми формування внутрішньої звітності лісогосподарських підприємств та обґрунтовано напрями її удосконалення й інтеграції з іншими видами звітності – 0,5 друк. арк.).

4. Бараненко Ю. Теоретико-методичні підходи до визначення сутності лісових ресурсів деревного походження та удосконалення їх класифікації у цілях бухгалтерського обліку. *Науковий журнал «Acta Academiae Beregsasiensis Economics»*. 2025. Випуск 11. С. 264-279. <https://doi.org/10.58423/2786-6742-2025-11-264-279> (1,0 друк. арк.).

5. Бараненко Ю. Методологічні засади облікового відображення лісових ресурсів деревного походження в системі підтримки управлінських рішень. *Облік і фінанси*. 2026. № 2(112). С. 5-14. DOI [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2\(112\)-5-14](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2(112)-5-14) (0,87 друк. арк.).

8. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація Бараненко Юлії Василівни на тему: «Бухгалтерський облік лісових ресурсів деревного походження у лісогосподарських підприємствах» за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами). Дисертація написана діловою українською мовою з дотриманням наукового стилю викладення результатів проведених досліджень відповідно до встановлених вимог. Стель викладення наукових положень і висновків забезпечує доступність сприйняття та осмислення матеріалів дослідження.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

Дисертація відповідає спеціальності 071 Облік і оподаткування та вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

10. Рекомендація дисертації до захисту.

З огляду на актуальність, новизну, важливість отриманих автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаємо, що дисертаційна робота Бараненко Юлії Василівни на тему: «Бухгалтерський облік лісових ресурсів деревного походження у лісогосподарських підприємствах» відповідає вимогам п. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», п. 26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) може бути рекомендована для прилюдного захисту у разовій спеціалізованій раді зі спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Голова міжкафедрального семінару,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і
оподаткування

Наталія ПРАВДЮК

Гідний секретар

